

tedaj hoče doveršeno znanje kterega koli slovanskega narečja doseči, se mora z oblikami staroslovenščine dobro soznaniti. — Tudi imamo slavne spominke v svojem maternem jeziku od prvih oznanovavcev kerščanstva v tem kraju iz osmega stoletja, te slavne spominke pa le tisti zamore prav razumeti, kateri se je z oblikami staroslovenščine dobro soznanil. — Silno lepi nagovor iz desetega stoletja, ki je po vsem slovanskem svetu med učenimi slavno znan, bil je namreč že pred več leti v Petrogradu, v Pragi, na Dunaji in v več drugih mestih natisnjen in razlagan, ta pravim, tako slavni nagovor nas mora tolikanj bolj veseliti, ker ima svoje začetje prav iz našega kraja, iz naše dežele: Frisinski škof Abraham ga je imel, kakor menijo učeni, tukaj v Škofji Loki. Toliko vsaj vemo za gotovo, da je bil škof Abraham slovenskega rodu, da mu je cesar Oton II. v letu 974 Loško grajščino podaril, in da je po tem škof Abraham več časa v Loki stanoval. Verjetno je tedaj in skorej se ne more drugač misliti, da je škof Abraham ta slovenski nagovor tukaj med svojimi slovenskimi podložnimi imel, ne pa v svoji škofiji v Frizingi med zgolj nemci. — Naj bo že to kakor hoče, zdaj le še vprašam, koga bi ne veselilo vediti, kakšen je bil naš materni jezik pred 900 leti? In to vidimo prav razločno v Abrahamovem nagovoru. Kdo bi se tudi ne čudil, da se naš materni jezik od tistega časa ni veliko bolj spridil in popačil, ker je bil 900 let popolnoma v nemar puščen. Njega ohranitev nam priča, da ima naš materni jezik sam v sebi veliko moč, krepko življenje in obilno zalogo, da je mogel toliko stisk prenesti, toliko ran, ki mu jih je ptujščina storila, zaceliti, toliko krivim poravnati in se po teh okoliščinah v dosti dobrem stanu do naših časov ohraniti. —

K našemu namenu je nar. potrebniji, da se z oblikami staroslovenščine dobro soznanimo, tedaj bomo začeli sklanjati.

Letošnja šolska naznanila.

„Letno sporočilo čveterorazredne deške šole v Škofji Loki“ ima na prvi strani znani sostavek (po „Soči“): Dobre šole in slovenski starši. Učili so štirje učitelji in dva duhovna pomočnika. Zraven navadnih šolskih naukov podučevalo se je tudi v sadjereji. Učencev bilo je v vsakdanji šoli 215, v nedeljski pa 127, vkup 342. — „Razreda“ učenk v dekliški obertnijski glavni šoli pri Uršulinah v Škofjiloki“ kaže v vnanji šoli vsakdanjih in nedeljskih učenk 585. — „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole c. k. rodnika v Idriji“ ima na čelu znameniti stari program idrijske šole l. 1811 in 1812. Šolsko naznanilo kaže štiri učitelje, dva gg. duhovna, kterih eden je začasni vodja in tri učiteljice. Zraven zapovedanih šolskih naukov podučevalo se je tudi v godbi. Tù je tudi naznanjeno veliko število (176.447) metuljev (64 fantov), ki so jih ondašnji učenci to leto polovili. Učencev je bilo v vsakdanji šoli 489, v nedeljski šoli pa 142, tedaj ukup 631. — „Jahresbericht der vierklassigen Volksschule zu Rudolfswert“ pri oo. Franciškanih ima na koncu kratek pa primeren slovenski sostavek: „Poslednje besede šolskega vodja do učencev IV. razreda“. V tej šoli je podučevalo pet učiteljev, kateri so imeli vkup

161 učencev. — „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole v Postojni“ naznanja štiri učitelje enega g. kateheta, in eno učiteljico, kateri so v vsakdanji in v nedeljski šoli podučevali 349 učencev in učenk. Zraven navadnih šolskih naukov učila se je tudi zadjereja in v dekliški šoli tudi pletenje in šivanje. — „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole v Černomlji“ ima na čelu besedo do staršev, potem naznanja 3 učitelje in enega g. kateheta, kateri so v 3 razredih podučevali 404 učence, v nedeljski šoli pa 136, tedaj vkup 540 učencev. — „Erster Jahresbericht der k. k. Bildungsanstalt für Lehrerinnen zu Laibach 1872“ pové, da se je izobraževalnica za učiteljice po min. ukazu letošnje šolsko leto pervikrat v Ljubljani začela 7. okt. preteč. l., in se je končala 27. jul. t. l. Začasno ravnateljstvo oskerboval je ravnatelj g. Bl. Hrovath; v zapovedanih naukih podučevali pa so gg.: Mih. Lazar, duhovnik, zač. glavni učitelj, V. Linhart, Fr. Globočnik, Ivan Tomšič in učiteljici El. Škofic in Ana Bold. Učenk je bilo na koncu šolskega leta 23 in 1 poslušalka, se vé, da vse le v 1. letu. Novo šolsko leto začelo bode se 1. okt. t. l. Gojenke, ki pridejo v to izobraževalnico, morajo biti 15 let stare in opraviti spraševanje, ktero bode 2. okt. t. l.

Odgovor ljudskega učitelja na sostavek v letošnjem „Jahresberichtu“ c. k. izobraževalnice za učitelje v Ljubljani „Zur Lehrerfortbildung in Krain“.

Pregovor pravi: „Klin s klinom“! nemški pa: „Auf einen harten Klotz gehört ein derber Keil“. Tako pravim tudi jaz ubogi učitelj na deželi. Da, res ubogi smo; kajti ne samo, da smo slabo plačani, nas še naši nadzorniki in druga druhal obrekuje pred vsem svetom, kakor da bi mi kranjski učitelji ne bili zmožni, se dalje izobraževati. Ker ni bilo repate zvezde na nebu, prišla je namesto nje nova čudna zvezda, ktera se sicer ni na nebu, ampak na šolskem horizontu prikazala, in je pri nas napravila veliko večje gibanje in šumenje, nego znani napovedani komet.

Poglejmo, kaj nam vse pravi ta glasoviti sostavek! Kar se tiče narodnosti, ne rečem družega, nego to, da nam je znanje slovenskega jezika tako potrebno, kakor vsakdanjega kruha, in nemškiga pa, kakor dobre jedi, ker s samim kruhom ne moremo lahko shajati.

Pervi trije listi prinašajo nekoliko resničniga. Ne more se tajiti, da je naše ljudstvo tù pa tam na deželi neotesano in da je učiteljeva skerb ljudstvo izobraževati; vendar pa naše ljudstvo ni še dospelo do takih grozovitosti, do kakoršnih so že prišli tako imenovani „p e r v i narodi na svetu“.